

així treballa

L'ofici de sabater

picant la soia

Realment no és pas gaire corrent, més ben dit, ja resulta del tot estrany, en aquesta època de presses i de progressos tècnics desmesurats que ens ha tocat viure, fer-se fer les sabates a la mida. Això s'ha acabat, però fa uns quants anys, encara s'aprenia de dalt a baix el laboriós procés necessari per a poder fer unes sabates a mida.

D'aquesta feina ens en parla Rafael Figueras, sabater d'ofici i a més a més músic de professió, un home que coneix fil per randa i amb tot detall com es fa una sabata.

Rafael Figueras i Auladell neix a Sant Feliu de Guíxols el 15 de juliol de 1906.

—Com va començar a aprendre l'ofici de sabater?

—A casa meva havien estat vinculats de tota la vida amb la feina del suro i la fabricació de taps, però després de la guerra del 14, la indústria suro-tapera experimentà una crisi molt forta que es perllongà fins els anys 20. Les perspectives de que jo continués amb la tradició familiar eren molt negres. A mi m'atreia especialment aprendre música i tocar en una cobla de sardanes, treballar en un cor...

A l'Empordà en aquella època quasi tots els músics d'aquest tipus, que tocaven un de tants instruments d'una cobla i s'havien de reunir dos o tres dies a la setmana per assajar, es dedicaven a una professió que els permetés aquesta llibertat, i la de sabater venia com l'anell al dit. És per això, que molts músics que toquen o han tocat en una cobla són també sabaters.

A aquesta circumstància de la meva afecció innata per la música, s'hi afegí el fet que la meva germana s'havia casat amb Josep Anglada, sabater de molta anomenada. El meu cunyat va ésser pràcticament el meu mestre en l'ofici de sabater.

A finals del segle passat per aprendre a fer de sabater s'havia de pagar. Quan jo ho vaig fer, hi havia tres anys d'aprenentatge durant els quals t'ensenyaven, entre altres coses, a **muntar**, a **cosir**, a **posar plantilles o emplantillar**, a **polir** amb els encerats d'ulls, la manera de prendre la **mida** dels peus, a fer **mitges soles, talons, les formes**...

Després dels tres anys d'aprenentatge hi havia l'any d'«anyer». Llavors ja sabies l'ofici, el podies practicar, però encara no cobraves.

Vaig anar a treballar a Sant Celoni i anava al mateix temps a Barcelona a aprendre flauta amb el mestre Carbonell i a aprendre a tallar a l'Acadèmia Marcos.

L'any 1929 em vaig establir ací, on he romàs fins ara, al carrer de Sant Martíria n.º 35.

—Per a fer una sabata, quin procés s'ha de seguir?

—Primerament es pren la mida del peu de la persona —la llargada, l'amplada i l'alçada—; s'ha d'escollir la pell i el dibuix (tipus de sabata anglesa o qualsevol altre tipus). Per sabata d'home es feia servir sempre pell de badell —el nom correntment utilitzat és en rus— i per sabata de dona tajilet o «cabritilla».

Seguidament s'ha de tallar la sabata o fer-la tallar. Això ho ha una

màquina, l'enfranquidora i l'operació se'n diu pròpiament **enfranquir**. Jo ho portava a enfranquir a Barcelona, un cop havia marcat la pell i el folre, a través del transportista que era el pare d'en Josep Illa en aquells moments. En aquest sentit no ens podem queixar de les enfranquidores espanyoles, ja que són una meravella.

Ara ja es pot procedir al **muntatge** de la sabata, en aquest cas un veritable procés d'artesania: amb un **trinxet** es talla la plantilla de cuir que vingui justa amb la **forma** —peça de fusta amb la forma del peu i de la qual n'hi ha de totes les mides—. Per fer això, s'ha clavat prèviament el cuir a la forma amb tres claus, per sota, en un lloc que ja està marcat a la forma. Quan hem tallat una plantilla, la del peu dret generalment, llavors s'encara borra amb borra i es talla la plantilla de l'altre peu. La **borra** és, en aquest cas, la cara més aspra del cuir. Els cantons de la plantilla es polien amb un tros de vidre que els sabaters sabien tallar molt bé.

La sabata anava muntada sobre aquesta plantilla que feia d'uns 3 a 4 mm. si era de dona i uns 5 mm. si era d'home. S'havia d'**embastar** primer amb una mena de «**xinxetes**» o de claus curts que es torcien, i cosir després amb unes **pinces de muntar**. Es cosia fent els punts de **vallborra** o de **punt ample** i amb l'ajut d'una agulla que era un pèl de porc senglar i de fil

